

ОЦІНКА ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ ФАРМАКОЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Толочко В.М., Немченко О.А.

*Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації
Національного фармацевтичного університету,
61001, пл. Повстання, 17, м. Харків, Україна,
uef-ipksf@mail.ru*

Актуальність. Тенденції розвитку охорони здоров'я (ОЗ), що спостерігаються як у світі, так і в Україні, призвели до нагальної потреби впровадження системи оцінки технологій охорони здоров'я (Health Technology Assessment – HTA), яка передбачає розробку методик фармакоекономічної оцінки та клініко-економічного аналізу. У більшості розвинених країн діють системи HTA, метою яких є надання необхідних даних організаторам ОЗ та фармації, що приймають рішення на національному та місцевих рівнях, для проведення об'єктивної оцінки за показниками «витрати – ефективність» для нових та діючих технологій охорони здоров'я. Для кризового стану вітчизняної ОЗ вирішення таких проблем має особливу актуальність.

Мета дослідження полягала в науковому обґрунтуванні сучасних проблем розвитку фармакоекономіки в умовах впровадження вітчизняної системи HTA. Для досягнення вказаної мети необхідно було вирішити такі основні завдання: проаналізувати та узагальнити дані наукової літератури, а також за виділеними напрямками опрацювати та сформулювати ключові проблеми розвитку фармакоекономіки в Україні.

Матеріали та методи. В дослідженні були використані офіційні матеріали з питань розвитку фармакоекономіки та HTA за останні п'ять років, а також такі методи: історико-інформаційний, системного підходу та аналізу, аналітико-синтетичний.

Результати. Організація, проведення та впровадження результатів фундаментальних та прикладних фармакоекономічних досліджень пов'язані з комплексом проблем, що визначаються факторами зовнішнього та внутрішнього характеру, а саме:

I. В Україні відсутній єдиний державний орган, який повинен координувати за прикладом країн ЄС здійснення незалежної фармакоеконімічної експертизи ефективності застосування різних медичних (фармакотерапевтичних) технологій при розробці відповідної законодавчо-правової та нормативної бази, наприклад у формуванні Національного переліку ОЛЗ, стандартів та протоколів лікування, формулярів тощо.

II. На даний час відсутня законодавчо-правова та нормативна база стосовно стандартизації проведення та впровадження результатів фармакоеконімічних досліджень як на макро-, так й на мікроеконімічному рівні. Наприклад, у Російській Федерації галузевий стандарт клініко-еконімічних досліджень в якому представлені всі методи фармакоеконімічного аналізу, що можуть застосовуватися у дослідженнях, був прийнятий ще у 2002 році («Клинико-экономические исследования. Общие положения» СТ 91500.14.0001-2002, утврджено приказом Минздрава России от 27.05.2002 № 163). При цьому, як свідчить аналіз вітчизняної законодавчої бази, актуальність застосування результатів фармакоеконімічного аналізу задекларована практично у всіх актах, що стосуються проблем реформування вітчизняної охорони здоров'я та підвищення ефективності фармацевтичного забезпечення населення.

III. За умов відсутності прозорості та ефективної інформаційної бази, а також достовірної медичної статистики виникають труднощі з розрахунками прямих та непрямих медичних витрат. Існує суттєва регіональна розбіжність у визначенні показників медичних витрат. Так, у різних адміністративно-територіальних одиницях країни вартість госпіталізації, діагностики, утримання основних фондів закладів ОЗ, комунальних послуг, а також втрат робочого часу внаслідок непрацездатності хворих може відрізнятися у рази. Це значно ускладнює проведення самих фармакоеконімічних досліджень та впровадження в практичну ОЗ отриманих результатів. З метою проведення фармакоеконімічної експертизи медичних (фармакотерапевтичних) технологій на макроеконімічному рівні необхідно розробити методику уніфікації показників, що застосовуються для розрахунків медичних витрат.

IV. За об'єктивних причин в Україні існує великий розрив між вітчизняною науковою школою з проведення фармакоекономічних досліджень та розумінням необхідності впровадження результатів цих досліджень у практичну ОЗ. Протягом останнього десятиліття, результати проведених науковцями харківської та львівської наукових шкіл з фармакоекономіки постійно презентуються на закордонній та вітчизняних науково-практичних конференціях з проблем медичного та фармацевтичного забезпечення населення. Результати фармакоекономічних досліджень були представлені на V, VI, VII Національному з'їздах фармацевтів України (м. Харків, 1999 р., 2005 р., 2010 р. відповідно), міжнародних конгресах Міжнародного товариства фармакоекономічних досліджень (International Society for Pharmacoeconomics and Outcomes Research – ISPOR), його українського та російського відділень.

Висновок. Для кризового етапу реформування галузі, на якому зараз перебуває вітчизняна ОЗ та фармацевція, необхідне застосування адаптованих методик клініко-економічного аналізу альтернативних схем фармакотерапії в системі НТА для вирішення тих чи інших соціально важливих проблем.